

ASGARI ÜCRET NE KADAR OLMALI?

Aydınlık Gazetesi, 25 Aralık 2017

Yıldırım Koç

Asgari ücret tespit komisyonu toplandı. Çeşitli örgütler ve kişiler, asgari ücretin ne kadar olması gerektiği konusunda görüşler açıklıyorlar; ancak asgari ücretin artırılması konusunda hiçbir kitlesel eylem düzenlemiyorlar.

Kapitalist düzende ücretler, işçilerle işverenler arasındaki güç dengesine, mevcut kaynaklara ve işverenlerle hükümetin işçilerden ne ölçüde çekindiğine göre belirlenir. İşçilerin gücü ise çeşitli unsurlardan oluşur. İşçi bulunamıyorsa, asgari ücret olsa da olmasa da ücretler yükselir. İşsizlik artıyorsa, insanların çalışmayı kabullendikleri ücretler düşer. Seçim varsa ve iktidar zayıflamışsa, asgari ücret tespit komisyonu nisbeten yüksek bir ücret belirler. Asgari ücretten yararlanan milyonlarca işçinin yüzbinlercesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın önünde toplanırsa ve zam isterse de asgari ücret artar.

TARTIŞMA ÇOK SIĞ

Asgari ücret tartışmalarında odaklanılan konu, asgari ücretin miktarı. Bazı açıklamalarda asgari ücretten vergi alınmaması ve vergi dilimlerinin yeniden düzenlenmesi isteniyor. Ancak asgari ücretin belirlenmesinde dikkate alınması gereken çok önemli başka etmenler de var.

Birinci nokta, devletin ücrete katkısı. Devletin ücrete katkısı, sağlık, eğitim, ulaştırma, konut gibi alanlarda olur. Örneğin, ücretiniz artıyordur, ancak sağlık hizmetlerinde kapsamlı bir özelleştirme söz konusudur ve yurttaşlar yararlandıkları sağlık hizmeti karşılığında giderek daha fazla ödeme yapmak zorundadır.

Aynı durum eğitim için de geçerlidir. Eğitim hizmetinin devlet tarafından ve parasız olarak verildiği bir düzenden, eğitim hizmetinin özelleştirildiği veya kamu eliyle sağlansa da kişinin giderek daha fazla katkıda bulunmasını gerekli kılan bir eğitim düzenine geçişte, gelir kaybı yaşanır.

Devletin ücretlere katkısının diğer bir boyutu sübvansiyonlu mal ve hizmet sunumudur. Örneğin, ekmek kamu kurumu tarafından üretilir ve maliyetinin altında fiyatlarla satılır. Su ve elektrik, maliyetinin altında fiyatlarla sunulur. Burada belirli kotalar uygulanabilir. Örneğin, her ay belirli bir metreküpe kadar kullanılan sudan para alınmaz.

SÜBVANSİYONLAR

Sübvansiyonlu mal ve hizmetlerin güzel bir örneği, TBMM lokantasında geçerli olan fiyatlarla yemek satacak halk lokantalarının açılmasıdır. Belediyelerin açacağı bu tür halk lokantalarından maliyetinin altında fiyatlarla sunulacak yemekler, işçilerin satınalma gücünü artıracaktır.

Türkiye'de vergi gelirleri içinde dolaylı vergilerin payı çok yüksektir. Dolaylı vergilerin azaltılması da satınalma gücünü etkileyecektir.

Sigorta priminin devlet tarafından karşılanması da önemli bir katkıdır. İşçi ücretlerinden yüzde 14 oranında sigorta primi kesilmektedir. Ayrıca bir işsizlik sigortası primi kesintisi vardır. Bir dönem bazı ülkelerde sosyal güvenliğin finansmanı tümüyle vergi gelirlerinden sağlanıyordu; işçilerden ve işverenlerden sigorta primi kesilmiyordu. Benzer bir uygulama getirilebilir.

Asgari ücret belirlenirken, tüketim kalıplarında meydana gelen gelişme de dikkate alınmalıdır. Ücret, yalnızca belirli bir kalori temin edecek yiyeceklerle hesaplanmaz. Özellikle çağımızda hızla değişen tüketim kalıpları, geçmişte ihtiyaç kabul edilmeyen birçok ürünü "ihtiyaç" haline getirmiştir.

Ayrıca asgari ücret bir kişinin değil, bir ailenin giderleri dikkate alınarak hesaplanmalıdır. 1978 yılında CHP iktidarı sırasında Bahir Ersoy'un Çalışma Bakanlığı döneminde kabul edilen asgari ücretin hesaplanmasında ailenin temel alınması önemli bir adımdı; ancak bu uygulama tekrarlanmadı.